

Обґрунтовані елементи стратегії фінансово-векторного розвитку визначають собою багатофакторну модель розвитку промислового підприємства. Такий підхід до формування стратегії фінансово - векторного розвитку промислового підприємства забезпечує реалізацію обраної цілі та підвищує ефективність функціонування промислового підприємства на довгостроковий період.

Висновок. В процесі дослідження охарактеризовані види стратегій розвитку, уточнена система факторів, що впливають на формування стратегічного напрямку діяльності підприємства, сформовано структуру стратегії та визначені основні елементи стратегії фінансово – векторного розвитку підприємства. Надано характеристику інструментам, методам та механізму та стратегії фінансово-векторного розвитку підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф. – М.: Экономика. 1998. – 519 с.
2. Бланк И.А. Финансовая стратегия предприятия / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр:Эльга, 2004. – 720 с.
3. Горицкая Н. Финансовая стратегия: Управление финансами / Н. Горицкая // Финансовый директор. – 2005. – № 11. – С. 17-25.
4. Гриньов А.В. Якість формування фінансової стратегії підприємства / А.В. Гриньов, О.М. Ястремська // Фінанси України. – 2006. – № 6. – С. 121-128.
5. Дергоусова А.О. «Щодо питання визначення сутності поняття стратегії розвитку транспортного підприємства». Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. А.О. Дергоусова. – Х.: УДАЗТ, 2010, №4(12). – 88 с.

6. Ксенофонтова М.М. Фінансовий механізм функціонування підприємств. Управління фінансовими ресурсами підприємства. М.М. Ксенофонтова. Почтарьова А.І. Вісник СНАУ. серія економіка та менеджмент. Випуск 5/2.2010. – 102 с.

7. Макаренко П.М., «Формування фінансової стратегії підприємства та її значення у конкурентному ринковому середовищі» Макаренко П.М., Аранчій В.І., Зоря О.П., Лашко Ю.П., Режим доступу

<http://pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.1/003.pdf>

8. Портер М.Е. Стратегія конкуренції: методика аналізу галузей і діяльності конкурентів: Пер. з англ. – К.: Основи, 1998. – 392 с.

9. Радова Л.Д. Фінансова стратегія в системі управління підприємством / Л.Д. Радова, А.В. Череп // Держава та регіони. – 2005. – № 2. – С. 130-135.

10. Савчук В.П. Стратегии и технологии управления финансами предприятия /В.П. Савчук // Корпоративный менеджмент. – 2008. – № 5. – С. 23-37.

11. Т.І. Лепейко Механізм формування конкурентної стратегії підприємства. Економіка підприємства. ISSN 2074-5354. Академічний огляд. 2014. № 2 (41) 64.- 64-69с.

12. Фінансова стратегія в управлінні підприємствами: монографія / А.Г. Семенов, О.О. Єропугова, Т.В. Перекрест та ін. – Запоріжжя : КПУ, 2008. – 188с.

13. Формування конкурентоспроможності малих підприємств агробізнесу: сучасний стан та перспективи розвитку : монографія / Ткачук Г.Ю. – Житомир: ЖДТУ, 2012. – 200 с.

14. Хрущ Н.А.: «Механізм формування та реалізація фінансової стратегії в системі управління підприємством». / Науковий вісник херсонського державного університету. Серія економічні науки. Випуск 5. Частина 2. - 2014. – 140с.

*Рецензент д.е.н., професор ХІФУДУФМТ Дорошенко Г.О.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Полякова О.М.*

УДК 330. 342: 62

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ З ПОЗИЦІЇ ФОРМУВАННЯ ЇХ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Олексюк Т.В., аспірант (КНТЕУ)

Стаття присвячена сучасним проблемам забезпечення фінансової безпеки на підприємствах машинобудування. Проаналізовано діяльність підприємств машинобудування України та досліджено тенденції їх розвитку в контексті соціально-економічних трансформацій країни та виокремлено основні перспективи та тенденції їх розвитку. В результаті проведеного аналізу виявлено необхідність в прийнятті ефективних рішень щодо формування стратегії управління фінансової безпеки підприємств машинобудування України.

Ключові слова: підприємства машинобудування України, фінансова безпека підприємств, розвиток машинобудування, стратегія управління.

РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ МАШИНОСТРОЕНИЯ С ПОЗИЦИИ ФОРМИРОВАНИЯ ИХ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Олексюк Т.В., аспирант (КНТЭУ)

Статья посвящена современным проблемам обеспечения управления финансовой безопасности на предприятиях машиностроения. Проанализирована деятельность предприятий машиностроения Украины и исследованы тенденции их развития в контексте социально-экономических трансформаций страны и выделены основные перспективы и тенденции их развития. В результате проведенного анализа выявлена необходимость в принятии эффективных решений относительно формирования стратегии управления финансовой безопасностью предприятий машиностроения Украины.

Ключевые слова: предприятия машиностроения Украины, финансовая безопасность предприятий, развитие машиностроения, управленческие решения.

DEVELOPMENT OF ENTERPRISES MACHINE-BUILDING FROM POSITION OF PROBLEMS FORMATION THEM FINANCIAL SECURITY

Oleksiuk T.V., graduate (Kiev National University of Trade and Economics)

The article is devoted to problems of formation control of financial security in the machine-building enterprises. The analysis of activity machine-building enterprises Ukraine and studied their development trends in the context of economic transformation in the country and singled out the main trends and prospects of development. The analysis revealed the need for effective decision-making on market demand, the resolution of which will increase the profit of mechanical engineering. As a result of the conducted analysis a necessity is exposed for acceptance of effective decisions in relation to forming of strategy of management of financial safety of enterprises of machine-building enterprises of Ukraine.

Keywords: machine building Ukraine, financial security, development engineering, management decisions.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. В умовах інтеграції України до ЄС постає необхідність проведення певних структурних перетворень в функціонуванні підприємств машинобудування. Невисокий рівень інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств машинобудування, обмеженість доступу користування кредитними ресурсами та постійної конкуренції призводить до потреби в формуванні ефективної стратегії управління фінансової безпеки на цих підприємствах. Потужний розвиток підприємств машинобудування має сприяти підвищенню їх конкурентостійкості на зовнішніх ринках. В зв'язку з цим дослідження стану та визначення перспектив подальшого розвитку для підприємств машинобудування України є актуальним й своєчасним завданням.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню проблем формування фінансової безпеки на підприємствах машинобудування, зокрема економічним основам фінансової безпеки та елементам її управління присвятили свої праці такі вчені: О. В. Ареф'єва [1],

М. І. Дзюба [5], К. В. Горячева [3], І. О. Бланк [2], В. Л. Дикань [6],

М. О. Кизим [8], В. В. Прохорова [9], Н. П. Карачина [7] та ін. Проте, окремі аспекти забезпечення фінансової безпеки підприємств машинобудування в умовах внутрішньої нестабільності та мінливості зовнішнього середовища потребують більш детального розгляду з метою формування ефективної стратегії управління.

Виходячи з вище наведеного, **метою статті** є виявлення та розгляд сучасних проблем розвитку підприємств машинобудування та визначення напрямів забезпечення їх фінансової безпеки.

Виклад основного матеріалу. В умовах поступового виходу підприємств машинобудування на шлях ринкової адаптації та освоєння нових ринків підґрунтям їх стимулювання та розвитку є прийняття ряду законодавчих документів, зокрема Концепції Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року [10], Стратегії розвитку вітчизняної авіаційної промисловості на період до 2020 року [11],

Державної програма розвитку внутрішнього виробництва [12], Концепції Державної цільової економічної програми розвитку легкового автомобілебудування на період до 2020 року [13]. Заходи, наведені в цих актах направлені на підвищення конкурентоспроможності продукції підприємств машинобудування, впровадження новітніх технологій та активізації інноваційних процесів сприятимуть покращенню інвестиційної привабливості економіки країни та підвищення рівня конкурентоспроможності держави в цілому. При цьому за результатами рейтингу конкурентоспроможності (Global Competitiveness

Report) Україна займає 76 місце серед 144 країн, а за індексом сталого розвитку перебуває на межі критичності. Так у 2013 році країна отримала показник 4,05 бали, а в 2014-2015 рр. показник склав 4,1 бали, тобто відбулося покращення на 12 позицій (з 84 місця в рейтингу на 76 місце) на сьогоднішній день [16].

Так, під час світової фінансово-економічної кризи більш за все втрат зазнали підприємства машинобудування, про що свідчить динаміка обсягу реалізованої продукції та індексів промислової продукції (табл. 1 - 2).

Таблиця 1

Обсяги реалізованої промислової продукції (робіт, послуг)

Галузь економіки	2010		2011		2012		2013	
	Сума млн. грн.	у % до підсумку	Сума млн. грн.	у % до підсумку	Сума млн. грн.	у % до підсумку	Сума млн. грн.	у % до підсумку
Промисловість	1065850,5	100,0	1331887,6	100,0	1400680,2	100,0	1354130,1	100,0
Добувна промисловість	106055,1	10,0	146085,7	11,0	146588,5	10,5	154615,9	11,4
Переробна промисловість	716400,6	67,2	868392,4	65,2	889496,6	63,5	836571,7	61,8
Машинобудування	99270,5	9,3	133469,0	10,0	143533,1	10,2	117301,9	8,7
виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	7008,4	0,7	11747,3	0,9	8014,3	0,6	7637,3	0,6
виробництво електричного устаткування	16193,4	1,5	17332,3	1,3	22800,3	1,6	22353,9	1,6
виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	31222,4	2,9	38474,2	2,9	38682,7	2,7	36130,3	2,7
виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	44846,3	4,2	65915,2	4,9	74035,8	5,3	51180,4	3,8

Джерело: складено автором на основі [4]

Як видно з табл. 1 питома вага переробної галузі в обсязі реалізованої промислової продукції зменшилася з 67,2 % у 2010 р. до 61,8% у 2013 р., при цьому частка машинобудування зменшилася з 9,3% у 2010 р. до 8,7% у 2013 р. За оцінками експертів [14] за технологіями низького рівня було виготовлено та реалізовано 26,5% продукції переробної промисловості, за технологіями

середньо-низького рівня - 45,6%, за технологіями середньо-високого рівня - 21,3%, за технологіями високого рівня — 6,6%. Протягом аналізованого періоду спостерігається така тенденція: скорочення обсягу реалізованої продукції у 2013 р. на 0,6% у порівнянні з 2010 р. до 117301,9 млн. грн. та зменшення індексу промислової продукції машинобудування до 86,8 %, що на 49,3 % менше

ніж в 2010 році (136,1%), в порівнянні з загальними показниками індекс промислової продукції скоротився на 15,5 % у 2013р. (у 2010р.

-111,2%) (табл. 2), що обумовлено відтоком короткострокового капіталу, подоланням кризових явищ та відновленням виробничих потужностей.

Таблиця 2

Індекси промислової продукції (відсотків до попереднього року), %

Галузь економіки	2010	2011	2012	2013
Промисловість	111,2	108,0	99,5	95,7
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	103,7	106,8	101,9	100,6
Переробна промисловість	113,9	109,6	98,0	92,9
Машинобудування	136,1	115,9	96,7	86,8
виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	124,2	102,6	90,5	86,4
виробництво електричного устаткування	-	128,6	87,7	91,1
виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	121,1	110,2	97,3	95,0
виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	161,9	119,0	100,5	79,6

Джерело: складено автором на основі [4]

Розглядаючи динаміку рентабельності операційної діяльності (рис.1), необхідно відмітити зниження показника по добувній промисловості - з 17,3 до 12,5 % протягом 2011 - 2013 рр., машинобудуванню в 2013 р. На 3,3%. Враховуючи тенденцію зростання показників протягом 2010-2012 рр., рівень операційної рентабельності залишається низьким, що обумовлено кризовою ситуацією в країні. Зокрема,

відбувається зменшення кредитної підтримки промисловості, втрачається значна кількість споживачів на міжнародних ринках. При цьому слід відзначити, що падіння промислового виробництва в Донецькій та Луганській областях було найбільшим та негативно вплинуло на показники економіки в цілому, оскільки підприємства машинобудування функціонують не в повному обсязі.

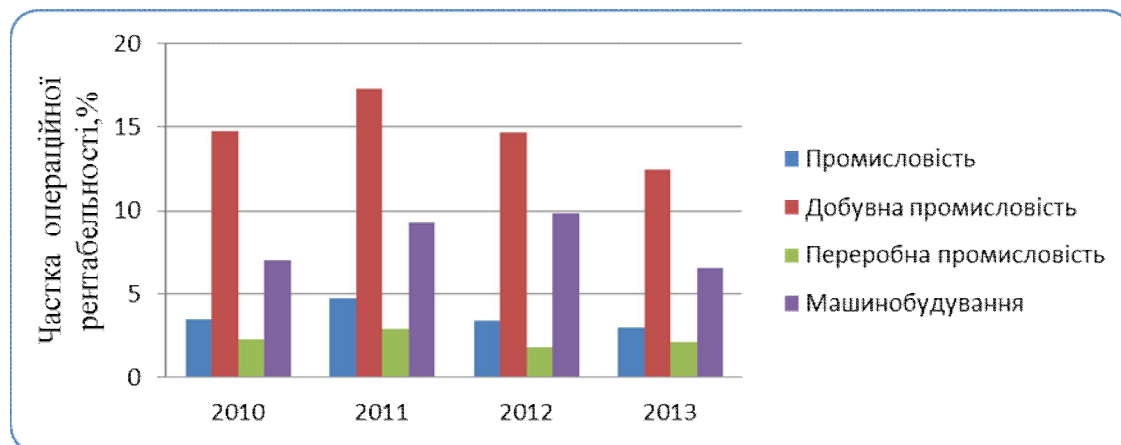

Рис. 1. Динаміка показника рентабельності операційної діяльності підприємств машинобудування

Таким чином, проаналізувавши динаміку окремих показників, які характеризують результати та стан функціонування підприємств машинобудування України, можна сказати, про їх незадовільний стан та чутливість до зовнішніх та внутрішніх факторів, що є наслідком значних проблем, що уповільнюють їх розвиток. Серед них потребують вирішення на рівні підприємств наступні: створення системи ефективного реагування на фінансові ризики і загрози, їх вчасна оцінка та розробка системи заходів щодо

їх нейтралізації та зменшення можливих фінансових втрат, створення надійної системи забезпечення фінансової безпеки господарської діяльності підприємств машинобудування, здійснення економічних, фінансових, організаційних та управлінських заходів, спрямованих на формування ефективної стратегії управління фінансової безпеки на підприємствах; недостатній рівень платоспроможності товаровиробників, застарілість і низький технічний рівень основних фондів, зниження попиту на

внутрішньому ринку, зниження інноваційної активності вітчизняних підприємств, значний відтік кваліфікованих кадрів; на рівні держави: скорочення зовнішнього попиту на вітчизняну продукцію; подорожчання зовнішніх фінансових ресурсів і складних умов їх залучення; відсутність підтримки та належного контролю з боку держави за діяльністю монополістів і посередників; недосконалість механізму кредитування та ін. Важливим напрямом в діяльності підприємств машинобудування на сучасному етапі їх функціонування є забезпечення фінансової безпеки.

Отже, розв'язання найвагоміших проблем діяльності підприємств машинобудування з урахуванням зовнішніх та внутрішніх факторів, сприятиме підвищенню ефективному формуванню стратегії управління фінансової безпеки на підприємствах.

Висновки. Виходячи з вище наведеного, можна зауважити, що розвиток підприємств машинобудування відбувається повільними темпами. Низький рівень показників діяльності обумовлений кризовою ситуацією в країні, з одного боку, а з іншого - інфляційними процесами та зменшенням купівельної спроможності населення, надмірним та недосконалим оподаткуванням бізнесу, відтоком висококваліфікованих кадрів тощо. Підвищення рівня фінансової безпеки підприємств машинобудування забезпечить їх розвиток в стратегічній перспективі. Спираючись на проведений аналіз, **перспективним напрямом дослідження** є формування стратегії управління фінансової безпеки на підприємствах машинобудування, яка передбачає ряд заходів пов'язаних із виділенням достатньої кількості ресурсів (фінансових, матеріальних, трудових) необхідних для планування основних показників, повноцінного моніторингу, контролю та забезпечення безпеки за кожною функціональною складовою в умовах ймовірності настання загрози.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ареф'єва О. В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / О. В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №1. – С. 98 – 103.
2. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
3. Горячева К. С. Финансовая безопасность предприятия. Суть и место в системе экономической безопасности / К. С. Горячева // Экономист. – 2003. – № 8. – С. 65 – 67.
4. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Дзюба М.І. Аналіз стану машинобудівних підприємств України на зовнішніх та внутрішніх ринках [Електронний ресурс] / М. І. Дзюба. – Режим доступу: <http://mev-hnu.at.ua/load/2-1-0-91> .
6. Дикань В.Л. Забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств в умовах міжнародних транспортних коридорів: монографія./ В. Л. Дикань, М. Л.Данько, Н. В. Якименко - Харків: УкрДАЗТ, 2008. - 170 с.
7. Карачина Н. П. Машинобудування України: сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку за умов економічної кризи [Електронний ресурс] Н. П. Карачина. - Режим доступу http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Menegment/2009_647/11.pdf .
8. Кизим М. О. Збалансована система показників: монографія / М. О. Кизим, А. А. Пилипенко, В.А. Зінченко. - Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007. - 192 с.
9. Прохорова В. В. Економічний розвиток підприємства: теоретико-методологічний аспект [текст]: монографія / В.В.Прохорова.-Х.: УкрДАЗТ, 2010 - 523 с.
10. Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 липня 2013 р. № 603-р [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/603-2013-%D1%80> .
11. Про схвалення Стратегії розвитку вітчизняної авіаційної промисловості на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2008 р. N 1656-р [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1656-2008-%D1%80> .
12. Про затвердження Державної програми розвитку внутрішнього виробництва: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 вересня 2011 р. № 1130 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1130-2011-%D0%BF>
13. Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми розвитку легкового автомобілебудування на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 січня 2014 р. № 25-р [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховна Рада України. – Режим

доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/25-2014-%D1%80>

14. Ромусік Я. В. Продуктивність праці як елемент світогосподарської диспропорційності / Я. В. Ромусік // Економіка промисловості. – 2010. – № 3. – С. 175 – 180.

15. Украина в мире: обзор международных индексов (2013) [Электронный ресурс]. – Режим

доступу:

http://www.feg.org.ua/docs/ukraine_inthe_world_2013_rus_web.pdf

16. The Global Competitiveness Index 2014 – 2015 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/news/2014/09/03/6873>

*Рецензент д.е.н., професор УПА Прохорова В.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Зубенко В.О.*

УДК 338.242

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ: СУТНІСТЬ, ЗАГРОЗИ

Павліченко В.М., к.ю.н., ст. викладач (ХІФ УДУФМТ)

В статті досліджено сутність поняття «економічна безпека підприємства», взаємозв'язок понять «виклик», «ризик», «загроза», «небезпека» та визначено їх співвідношення. Визначені та систематизовані зовнішні та внутрішні загрози економічній безпеці українських підприємств в умовах фінансово-економічної та політичної кризи за функціональними складовими економічної безпеки (фінансовою, інтелектуальною і кадровою, техніко-технологічною, політико-правовою, екологічною, інформаційною, силовою).

Ключові слова: економічна безпека підприємства, ризик, загрози економічній безпеці

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ УКРАИНСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО КРИЗИСА: СУЩНОСТЬ, УГРОЗЫ

Павличенко В.Н., к.ю.н., ст. преподаватель (ХИФ УГУФМТ)

В статье исследована сущность понятия «экономическая безопасность предприятия», взаимосвязь понятий «вызов», «риск», «угроза», «опасность» и определено их соотношение. Определены и систематизированы внешние и внутренние угрозы экономической безопасности украинских предприятий в условиях финансово-экономического и политического кризиса по функциональным составляющим экономической безопасности (финансовой, интеллектуальной и кадровой, технико-технологической, политико-правовой, экологической, информационной, силовой).

Ключевые слова: экономическая безопасность предприятия, риск, угрозы экономической безопасности

ECONOMIC SECURITY OF THE UKRAINIAN ENTERPRISES IN CONDITIONS OF FINANCIAL-ECONOMIC CRISIS: ESSENCE, THREATS

*Pavlichenko V.N., PhD (legal sciences), senior teacher
(Kharkiv Institute of Finance Ukrainian State University of Finance and International Trade)*

For providing of exit of Ukraine from a crisis and creation of base for its economy growing it is necessary of increase of amount stably, effectively and transparently functionings enterprises in all industries of economy, decline of unofficial economy, growth of tax receipts. It is necessary to create the terms of providing of economic security of enterprises.

Essence of concept «Economic security of enterprise», the relationship of concepts «call», «risk», «threat», is investigational in the article, «danger» and their correlation is determinated. To our opinion, most adequate is